

vyšel právě u Laichtra svazek I, obsahující vývoj českého písemnictví od počátků do dob pobělohorských. Vrátil se k práci p. Jakubcově širším referátem kritickým, až bude dokončena. Zatím po prvním přečtení tohoto svazku jest možno říci již, že jde o dílo dobré a účelné, které nalezlo si šťastně svůj ráz, stanuvši na půl cestě mezi širokým, přísně odborným vypsáním dějin literárních a školskou nebo populární příručkou. Staré české písemnictví jest tu, jak plyne z látky, studováno v těsné souvislosti s vývojem jazykovým, náboženským, politickým, národním i lidovým, a pěkně jadrné a plastické podání p. Jakubcovo opřeno jest všude o celé odborné badání historické, jehož hlavní fáze a peripetie i poslední výtěžky výtčeny bývají u každého zjevu nebo u každé otázky v petitových poznámkách pod čarou, takže čtenáři dostává se i prvního úvodu do české vědy literárně historické a kritické.

Arne Novák

uveřejnil v posledním ročníku Listů filologických své dvě nové studie z dějin literatury české: „Jungmannův článek o klasičnosti v literatuře“ a „Lukianovy ohlasy v literatuře české“ (vyšly také jako otisky o sobě). Obě práce založeny jsou na širokém srovnávacím podkladě a nasvědčují tomu, že jejich autor obírá se asi nejpodrobnějšími průpravnými studii k moderní literární historii české. První stať rozbírá kompozici i jednotlivé myšlenkové složky známého estetickotheoretického a polemického článku Jungmannova, zvláště druhé jeho části, která má poměrně nejvíce aspirací literárně theoretických, srovnává ji podrobně s její předlohou Pčlitzovou a dospívá k výsledku, že „bylo by nesprávné činit z tohoto článku jakékoli závěry o Jungmannově schopnosti nebo neschopnosti estetické a literárně theoretické; estetickým myslitelem nebo samorostlým theoretikem literatury Jungmann nebyl a nechtěl ani býti; i tuto . . . Jungmann jest hlavně nadšeným publicistickým mluvčím našeho jazykového a národního obrození.“ Miláčkem mládeži Jungmannova, Lukianem ze Samosaty, oblíbenec osvětářského rokoka, a osudy působení jeho v staré i moderní literatuře české obírá se druhá studie p. Novákova. Nejzajímavější kapitola III rozebírá poměr Lukianův ke dvěma dialogům Jungmannovým „O jazyku českém“ v I. ročníku Hlasatele a charakterizuje i poslední opožděný ozvuk Lukianův v slabých a bezduchých třech dialozích Vojtěcha Nejedlého „Rozmlouvání mezi mrtvými“ ve IV. ročníku Hlasatele. Pokud jde o Jungmanna, dochází p. Novák k pěknému závěru, že závislost Jungmannova na Lukianovi jest jen vnějšková a technická. „Tam, kde šlo o opravdové hájení pozitivních ideálů, jimiž Jungmannovi byly jazyk a národnost; tam, kde přestávala rozmarná hříčka osvíceného rozumu a začínala vážná záležitost horoucího srdce; tam, kde nastupovala místo kosmopolitického rokoka literárního nadšená romantika národní, — tam nedostačovalo slovesné umění posměvačného a frivolního miláčka Wielandova, tam Jungmann musil tvořiti samostatněji, moderněji, romantičtěji.“

Pan Ferd. Strejček, životopisec Svat. Čecha, uveřejňuje v 1. sešitě Květů listy, které psal Zeyer Čechovi. V tomto sešitě obsaženy jsou dopisy z let 1888—1892 a jest v nich leccos zajímavého. Zeyer počal dopisovat Čechovi jako redaktoru Květů, do nichž mu *nabídl* na podzim 1888 Píseň o Rolandu, — první to případ v životě Zeyerově. Peněžní poměry jeho v tu dobu byly takové, že byl přinucen k tomuto kroku; až dosud psal jen tam, kam byl zván, a skoro jen do Lumíra. „Odpusťte, že Vás nudím svým dopisem,“ tak počíná první dopis Zeyerův, „ale přivedl jsem to ve své literární kariéře tak daleko, že už mi nezbyvá než molestovati jako žebrák.“ A z dopisů zní stále stesky na nepřízeň lidí a doby, vyjadřované často poněkud pozérsky a theatrálně. Zajímavý jest dopis, v němž Zeyer odpovídá na upozornění Svat. Čecha, že má v kterémsi „Litevském motivu“ nesprávný rým. „Děkuji Vám za Vaše upozornění, přehlédl jsem ten falešný rým docela, nemám tak jemný sluch jako Vy. Je to následek mého německo-francouzského vychování v mládí, že není smysl pro českou formu u mne náležitě vyvinut, jak bych si přál. Mojí neobratností častěji bylo postiženo „naše české obecenstvo“, ale už se stalo. Těším se sice tím, že jsem vnikl úplně do ducha českého jazyka, protože česky cítím, ale jeho mechanika nepřestane už asi nikdy mi dělati těžkostí.“ K poslední větě nelze potlačit skeptické poznámky. Pravda jest spíše opačná: Zeyer, alespoň na konci své dráhy, zmohl to, co lze nazvati „mechanikou“ jazykovou, ale hlouběji v ráz a živou a tajemnou dílnu jazyka národního nevcítil se nikdy. Poměr jeho k češtině byl vždycky abstraktní a akademický. Jest také proč pozastaviti se nad odstavcem z kteréhosi dopisu pařížského: „Vrehlický mi nedávno psal, jak Neruda českou poesii traktýruje, a zlobil se. Co ten starý žvстал vlastně chce? Tuším to. Chce, aby mu to přece někdo řekl, že s tou literaturou není zle, když má *jeho*. Udělejte mu přece někdo tu lacinou radost.“ Odstavec tento nenasvědčuje právě té tak vysoko vynášené noblese Zeyerova smýšlení. Dnes víme určitě, že nechuť Nerudova k lumírovoému měla příčinu směrovou a vnitřní, a nikterak ne osobní řevnivost, a víme i, že ten „starý žvстал“ měl proti své soudobé „moderní“ literatuře v mnohém pravdu.

Samuel Lublinski †

Jméno, které jsem napsal, není jen českému čtenářstvu, jest i většině čtenářstva německého prázdným zvukem, a přece v Lublinském zemřel jeden z největších kritiků moderních a básník úctyhodných snah, odešel jeden z nejmůžnějších duchů dnešního mladého Německa. Lublinski zemřel poměrně mlád, v 43. roce ve Výmaru 25. prosince minulého roku. Lublinski byl původně knihkupcem, teprve před desíti roky oddal se literatuře. Roku 1899 vydal několikavazkové dílo *Literatur und Gesellschaft im 19. Jahrhundert*, po němž následovaly mnoho diskutované knihy *Die Bilanz der Moderne* roku 1904 a *Der Ausgang der Moderne* roku 1908. Budtež sebečetnější námitky proti těmto knihám, jedno jest přesto jisto, že zde jde opravdu o kulturní kritiku velikého stylu a dosahu. Lublinski byl nejen člověk velikého intelektu, duch krajně hloubavý a krajně kritický, který objevil pečlivě